

HENKILÖKOHTAISIA AVUSTAJIA KOSKEVA VALTAKUNNALLINEN TYÖEHTOSOPIMUS (HETA-TES)

1.10.2023-30.4.2025

Laura Tuominen, sopimusasiantuntija
Hanna Katajamäki, sopimusasiantuntija

HETA-TES

Työehtosopimuksen soveltamisala:

- Heta-tesiä sovelletaan henkilökohtaisen avun työntantajamalliin eli työsuhteisiin, joissa vammaisen henkilö itse tai hänen edustajansa toimii henkilökohtaisen avustajan työntantajana ja työntantaja on järjestäytynyt Heta-liittoon.
- Työehtosopimuksen piirissä on arvioiden mukaan vähintään 7000 avustajaa. JHL:n jäseniä on noin 3000.
- Henkilökohtaisen avun työntantajamalli on yleisin tapa järjestää henkilökohtaista apua. Työntantajamallilla työllistyy yli 20 000 henkilökohtaista avustajaa.

SOPIMUSKAUSI JA PALKANKOROTUKSET

Sopimuskausi 1.10.2023 – 30.4.2025

Sopimuskauden korotukset

- 15.12.2023 kompensatioerä 400e
 - kompensoi neuvottelukierroksen venymisestä johtuvaa palkankorotuksien viivästymistä
 - yhdenjaksoinen työsuhde alkanut viimeistään 1.11.2023
 - työntekijän oltava palkanmaksun piirissä maksupäivänä
 - osa-aikaisille maksetaan sovitun työajan ja täyden työajan suhteessa
 - vaihtelevaa työaika tekevillä työaika lasketaan keskiarvo 3 kk:n tarkastelujaksolta 1.8.2023-31.10.2023.
- 1.1.2024 tuntipalkkojen korotus
 - Palkkaryhmä A 0,45e (3,98%)
 - Palkkaryhmä B1 0,20e, B2 0,45e (yhteensä 5,18%) **Osittain uusi palkkaryhmä!**
 - Palkkaryhmä C 0,85e (6,77%) **Uusi palkkaryhmä!**
- 1.7.2024 tuntipalkkojen korotus
 - Palkkaryhmä A 0,75e (6,29%)
 - Palkkaryhmä B1 0,30e, B2 0,55e (yhteensä 6,53%)
 - Palkkaryhmä C 0,65e (4,79%)

UUSIUTUNUT PALKKAUSJÄRJESTELMÄ

- Palkkaryhmäjaottelu (A-B1-B2-C) voimaan 1.1.2024.
- Korvaa aiemman kaksiportaisen palkkaryhmittelyn
- Huomioi aiempaa paremmin ja laajemmin tehtävien vaativuuden
- Vastaa uudistuvan vammaispalvelulainsäädännön tarpeisiin
- Nostaa palkkatasoa
- Kohdennukset erityisesti myös pienimpien tuntipalkkojen korotuksiin

PALKKARYHMÄ A

- Työntekijälle maksetaan vähintään palkkaryhmän A mukaista tuntipalkkaa, jos hänen työtehtävänsä ovat pääsääntöisesti avustamista päivittäisissä toimissa, työssä, opiskelussa, vuorovaikutuksessa, vapaa-ajan toiminnassa tai yhteiskunnallisessa osallistumisessa, eivätkä ne oikeuta palkkaryhmän B1, B2 tai C mukaiseen tuntipalkkaan.

PALKKARYHMÄ B (B1 JA B2)

- Palkkaryhmä B jaettu alaryhmiin B1 ja B2
- Työntekijälle maksetaan vähintään palkkaryhmä B:n mukaista henkilökohtaista tuntipalkkaa, jos hänen työtehtäviinsä sisältyy pysyvästi sellaisia vaativia omahoidollisia tai muita tehtäviä, jotka JHL ja Heta-liitto ovat yhteisesti vahvistaneet kuuluvaksi palkkaryhmään B.
- Edellytyksenä lisäksi, että työtehtävän tulee kohdistua siihen henkilöön, jolle henkilökohtainen apu on myönnetty.
- Työtehtävän pysyvyyttä arvioidaan aina tapaus- ja työntekijäkohtaisesti. Työtehtävän ei tarvitse toistua päivittäin tai viikoittain kyseisen työntekijän kohdalla, jotta pysyvyusedellytys täyttyisi.

PALKKARYHMÄÄN B1 KUULUVAT TYÖTEHTÄVÄT

- Työtehtävät, joissa tehdään avun käyttäjän nostoja ja siirtoja
 - Avun käyttäjän tulee olla vähintään 12-vuotias
- Intiimihygieniassa avustaminen
- Suolen toimintaan ja tyhjennykseen liittyvät toimenpiteet
- Avanteeseen liittyvät työtehtävien
- Täsmälliset määritelmät löytyvät tes:n liitteestä 1 (B1-, B2 ja C-palkkaryhmiin kuuluvat työtehtävät)

PALKKARYHMÄÄN B2 KUULUVAT TYÖTEHTÄVÄT

- Lääkkeiden itsenäinen jakaminen
- Pistoksena annettavien lääkkeiden annostelu ja pistäminen
- Vaativa haavanhoito
- Hengitystien toimivuudesta huolehtimisessa avustaminen siltä osin kuin tehtävä ei kuulu palkkaryhmään C
- PEG-ruokintaletkun vaihtaminen
- Työntekijän suorittama katetrointi
- Cystofixiin (suprapubinen katetri) liittyvät työtehtävät
- Täsmälliset määritelmät löytyvät tes:n liitteestä 1 (B1-, B2 ja C-palkkaryhmiin kuuluvat työtehtävät)

PALKKARYHMÄ C

- Työntekijälle maksetaan vähintään palkkaryhmä C:n mukaista henkilökohtaista tuntipalkkaa, jos hänen työtehtäviinsä sisältyy pysyvästi sellaisia tehtäviä, jotka JHL ja Heta-liitto ovat yhteisesti vahvistaneet kuuluvaksi palkkaryhmään B.
- Edellytyksenä lisäksi, että työtehtävän tulee kohdistua siihen henkilöön, jolle henkilökohtainen apu on myönnetty.
- Työtehtävän pysyvyyttä arvioidaan aina tapaus- ja työntekijäkohtaisesti. Työtehtävän ei tarvitse toistua päivittäin tai viikoittain kyseisen työntekijän kohdalla, jotta pysyvyysedellytys täyttyisi.

PALKKARYHMÄ C:N MUKAISET TYÖTEHTÄVÄT

- Hengityslaitteen varassa elävän henkilön henkilökohtaisena avustajana toimiminen
 - Pysyvää avustamista hengityslaitteen käytössä
 - Jos avun käyttäjä pystyy asentamaan maskin itse, ei kyse palkkaryhmän C työtehtävästä.
- Saattohoitovaiheessa olevan avun käyttäjän avustajana toimiminen
- Vaativissa kommunikointiin liittyvissä työtehtävissä avustaminen
 - Päivittäisiin työtehtäviin kuuluu puhetulkkauksen, taktiilin, pistekirjoituksen, viittomakielen tai viitotun puheen käyttäminen, ja taidot toimivat avun käyttäjän kommunikoinnin edellytyksenä.

KOKEMUSLISÄÄ KOSKEVAT KOHENNUKSET

- Voimaan 1.1.2024 alkaen
- 1 kokemuslisäporras lisää →14vuotta
- Kokemuslisän kertymisen ”helpottaminen”

kokemuslisään oikeuttavaksi työskentelyksi katsotaan ne henkilökohtaisena avustajana tai samankaltaisissa tehtävissä tehdyt työskentelykuukaudet, joina työntekijä on työskennellyt vähintään 30 tuntia (aiempi kirjaus 35 tuntia) tai 14 työpäivää yhdessä tai useammassa työsuhteessa.

Merkittävä osa avustajista työskentelee osa-aikaisesti pienillä tunneilla, joten tämä nostaa monia pitkään työskennelleitä avustajia kokemuslisien kertymisen piiriin.

- Uusi kirjaus takautuvuudesta

Selvitys tulisi esittää työnantajalle viimeistään kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta tai kokemuslisän kertymisestä. Jos selvitys esitetään takautuvasti, tähän työsuhteeseen perustuvaa kokemuslisää maksetaan enintään yhden vuoden ajalta takautuvasti siitä, kun selvitys on esitetty.

PITKÄN VUORON KORVAUS

- Hyväksytty sovittelijan sovintoesityksen mukaisesti
- JHL:n tavoitteena oli taloudellinen kompensatio henkilökohtaisten avustajien työaikajoustoista pitkissä työvuoroissa
- Voimaan 1.9.2024 alkaen
- Korvaus yleistyöajassa:
 - työvuoron pituuden ylittäessä 12,0 tuntia 40 euroa, tai
 - työvuoron pituuden ylittäessä 16,0 tuntia 70 euroa, tai
 - työvuoron pituuden ylittäessä 24,0 tuntia 100 euroa, tai
 - työvuoron pituuden ylittäessä 36,0 tuntia 150 euroa.
- Korvaus jaksotyöajassa
 - työvuoron pituuden ylittäessä 16,0 tuntia 70 euroa, tai
 - työvuoron pituuden ylittäessä 24,0 tuntia 100 euroa, tai
 - työvuoron pituuden ylittäessä 36,0 tuntia 150 euroa.

Maksetaan, mikäli sopimus säännöllisestä työajasta poikkeamisesta on tehty työnantajan aloitteesta.

Korvausta ei makseta, mikäli sopimus säännöllisestä työajasta poikkeamisesta on tehty työntekijän aloitteesta.

- Ei koske tes:n pykälää, jotka koskevat työajoista ja lepoajoista poikkeamista matkojen aikana.

ARKIPYHIEN LISÄÄMINEN

- 1.1.2024 loppiainen
- 1.1.2025 helatorstai
- Tulevan sopimuskauden jälkeen Heta-tes:stä ei puutu enää arkipyhiä, kun myös loppiaisesta ja helatorstaista tulee ylimääräisiä palkallisia vapaapäiviä. Pitkäperjantai, toinen pääsiäispäivä, juhannusaatto sekä muuksi päiväksi kuin lauantaiksi tai sunnuntaiksi sattuva uudenvuodenpäivä, vapunpäivä, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, joulupäivä ja tapaninpäivä ovat tällä hetkellä ylimääräisiä palkallisia vapaapäiviä.

SUNNUNTAITYÖN AIKAISTUS

- Sunnuntaityötä koskevan määräyksen aikaistaminen alkavaksi aiemman klo 00:00 sijaan klo 21:00
- Voimaan 1.1.2024

SAIRUSAJAN PALKKA

- Nykytilanteessa noudatetaan työsopimuslain määräyksiä.
- Hallituksen toimien varalta kirjaus työehtosopimukseen, jotta nykytilanne säilytetään myös jatkossa eikä ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomuutta tule, vaikka lainsäädäntö muuttuisi.

”Sairausajan palkanmaksujakso kestää **sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun**, enintään kuitenkin siihen saakka, kun työntekijän oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa.”

TYÖNANTAJAN SAAVUTTAMAT TAVOITTEET

- Jaksotyöhön 4 viikon jakson mahdollisuus (rajoittavalla, sotesopimusta vastaavalla kirjauksella)

Kolmea viikkoa pitempää työaikajaksoa on kuitenkin perusteltua käyttää vain silloin, kun se on toiminnan kannalta tarpeen. Tarve jatkuvan neljän viikon työaikajakson käyttämiseen voi olla esimerkiksi osa-aikatyötä tai pääsääntöisesti yötyötä tekevän työntekijän kohdalla.

Kun työaikajaksoon sisältyy enemmän kuin yksi arkipyhä, jaksotyössä voidaan käyttää tilapäisesti yhtä neljän viikon työaikajaksoa.

- Ns. nukkumispykälän lievennys

Yli 10 tunnin työvuorossa työntekijällä **työntekijälle on annettava** yöaikana mahdollisuus nukkua, ~~mutta on tarvittaessa käytettävissä välttämättömiin avustamistoimiin.~~ **mikäli välttämättömästä avustamisen tarpeesta ei muuta johdu.** Jos työaika matkalla on yhden täyden vuorokauden tai enemmän, työntekijällä on mahdollisuus nukkua yhdenjaksoisesti vähintään 7 tuntia mahdollisia lyhyitä avustamishetkiä lukuun ottamatta. **Jos olosuhteet esimerkiksi tapahtumiin osallistuttaessa tai matkojen aikana liikennevälineissä ovat sellaiset, että nukkumismahdollisuuden antaminen työntekijälle ei ole kohtuuden mukaan järjestettävissä, sen antamisesta voidaan poiketa.**

TYÖRYHMÄT

1. Jatkokausi sairausajan palkan työryhmälle

Työryhmä jatkaa vaikuttamistyötä sairausvakuutuslain muuttamiseksi. Sairausvakuutuslaki ei nykyisellään mahdollista työnantajamallissa sairausajan palkallisten päivien määrästä sopimista työehtosopimuksella sijaismaksaja esteen vuoksi.

2. Työryhmä viisipäiväiseen vuosilomaviikkoon siirtymisen arvioimiseksi

3. Tekstityöryhmä

Työryhmän tehtävänä on tarkistaa ja arvioida työehtosopimuksen määräykset oikeakielisyyden ja sisällöllisen ymmärrettävyyden osalta. Työryhmä kehittää määräyksiä yksiselitteisyyden, selkeyden ja kielenhuollon näkökulmasta.